

๗ ๙ ๓ ค. ๒๕๓๕

การเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการส่งเสริมการดูแลตนเอง 2 วิธี
ต่อความพร้อมในการดูแลตนเองและอาการข้างเคียงจากรังสีรักษาในผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูก

COMPARATIVE STUDY

THE EFFECTIVENESS OF TWO METHODS IN PROMOTION OF SELF-CARE
ON SELF-CARE DEFICIT AND RADIATION SIDE-EFFECTS
AMONG CERVICAL CANCER PATIENTS

แสงเดือน เทพรักษ์

อธิบัตินทานการ

จาก

ศิริกานท์วิมล สมบูรณ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขานพยาบาลศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. ๒๕๓๕

ISBN 974-587-405-1

(สงวนลิขสิทธิ์)

Copyright by Mahidol University

23425

ชื่อวิทยานิพนธ์ การเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการส่งเสริมการดูแลตนเอง 2 วิธี ต่อความพร้อมในการดูแลตนเองและอาการข้างเคียงจากรังสีรักษาในผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูก

ผู้วิจัย แสงเดือน เทพรักษ์

ปริญญา วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (พยาบาลศาสตร์)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

สมจิต หนูเจริญกุล, วท.บ. (พยาบาล), M.S., Ph.D.

พวงทอง ไกรพิบูลย์, พ.บ. ว.ว. รังสีรักษาและเวชศาสตร์

นิวเคลียร์

วันที่สำเร็จการศึกษา 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2535

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการส่งเสริมการดูแลตนเอง 2 วิธี ต่อความพร้อมในการดูแลตนเองและอาการข้างเคียงจากรังสีรักษาในผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูก โดยใช้ทฤษฎีการพยาบาลของโอเร็มเป็นแนวทาง กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยนอกที่มารับรังสีรักษาโรงพยาบาลรามาศิริยา การเลือกกลุ่มตัวอย่าง เลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนดจำนวน 60 ราย ผู้ป่วย 30 รายแรก ที่มารับการรักษาในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2534 จัดให้เป็นกลุ่มควบคุม ส่วนผู้ป่วย 30 รายหลังที่มารับบริการในช่วงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2534 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2535 จัดเป็นกลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุมได้รับสื่อการสอนซึ่งได้แก่ สไลด์ประกอบเสียงและหนังสือคู่มือการปฏิบัติตนสำหรับผู้ป่วยที่ได้รับรังสีรักษาบริเวณอวัยวะเชิงกราน ส่วนกลุ่มทดลองได้รับสื่อการสอนเช่นเดียวกับกลุ่มควบคุมทุกประการ แต่ได้รับการติดตาม สนับสนุนและให้ความรู้ในการดูแลตนเองอย่างต่อเนื่องจากผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย การประเมินความพร้อมในการดูแลตนเองใช้แบบวัดความพร้อมในการดูแลตนเองที่ดัดแปลงมาจากแบบวัดความสามารถในการดูแลตนเองของ นิตยา ตากวิริยะนันท์ (2534) วรวรรณ เหนือคลอง (2534) ร่วมกับการใช้แนวคิดจากแบบวัดความพร้อมในการดูแลตนเองของรัชนี นามจันทร์ (2535) และประเมินอาการข้างเคียงจากรังสีที่ผู้วิจัย

แปลจากแบบวัดอาการข้างเคียงจากรังสีขององค์การอนามัยโลก ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้คำถามปลายเปิดในขณะที่ผู้วิจัยมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ป่วย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแบบวัดความพร้อมในการดูแลตนเอง

ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยความพร้อมในการดูแลตนเองของผู้ป่วยกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$) ในระหว่างได้รับรังสีรักษา แต่ในสัปดาห์สุดท้ายก่อนสิ้นสุดรังสีรักษาผู้ป่วยกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความพร้อมในการดูแลตนเอง น้อยกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) ส่วนคะแนนเฉลี่ยอาการข้างเคียงจากรังสีในสัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 5 ของผู้ป่วยทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ในสัปดาห์ที่ 6 พบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยอาการข้างเคียง น้อยกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นประโยชน์ของการจัดระบบการพยาบาล โดยการติดตาม สนับสนุนและให้ความรู้ในการดูแลตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสนับสนุนการนำทฤษฎีการพยาบาลของโอเร็มมาประยุกต์ใช้สำหรับการพัฒนาความสามารถในการดูแลตนเอง ลดความพร้อมในการดูแลตนเอง นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้เสนอข้อจำกัดและข้อดีของงานวิจัย เสนอแนะแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ในด้านการปฏิบัติการพยาบาล ทางการศึกษาและการวิจัยครั้งต่อไป

Thesis Title Comparative Study the Effectiveness of Two Methods in Promotion of Self-Care on Self-Care Deficit and Radiation Side Effects among Cervical Cancer Patients

Name Saengduan Teparux

Degree Master of Science (Nursing)

Thesis Supervisory Committee

Somchit Hanucharurnkul, B.Sc.(Nursing), M.S.,
Ph.D.

Paungtong Kraiphikul, M.D., Cert. of Proficiency
(Radiotherapy and Nuclear Medicine)

Date of Graduation 21 May B.E. 2535 (1992)

ABSTRACT

This quasi-experimental research was designed to evaluate the effectiveness of two methods in promotion of self-care on self-care deficit and radiation side-effects base on Orem's nursing theory. Purposive sampling was used to select 60 cervical cancer patients from radiation therapy outpatient clinic, Ramathibodi Hospital, according to the predetermined criteria. The first 30 subjects who received radiotherapy from August to October 1991 were assigned into the control group, and the latter 30 subjects who received the same therapy from November, 1991 to March, 1992 were in the experimental group. Subjects in both group received slide-tape program and manual for self-care practice for patient undergoing radiation at pelvic area, but subjects in the experimental group received additional continuity supportive-educative for self-care from the investiga-

tor and a research assistant throughout radiation treatment. Self care Deficit was measured by the Self-care Deficit Scale modified by the investigator from Self-care Agency Scale developed by Nitaya Takviriyannun(1991) and Worawan Nuaklong(1991) for patients undergoing radiation therapy and Self-care deficit Scale developed by Rachanee Namjentra (1992) for patients undergoing chemotherapy. Radiation side-effects were evaluated according to a grading of acute and subacute toxicity proposed by WHO. Qualitative data pertained to self-care practice was also obtained during the interaction between the investigator or a research assistant with the patients both individual and group.

Results of the study showed that the mean score on self-care deficit during radiotherapy for the experimental group was not significantly different from the control group. However, at the last week of the radiotherapy, the mean score on self-care deficit for experimental group was significantly lower than for the control group ($p < .001$). The weekly mean scores on radiation side-effect during the first to fifth week of both groups were not significantly different but during the sixth week of treatment the mean score on radiation side-effect for the experimental group was significantly lower than for the control group ($P < .05$).

The finding supported the beneficial of the continuity supportive-educative for self-care based on Orem's nursing theory to decrease patients self-care deficit. Strength and limitation of the study were discussed. Implication for clinical practice, nursing education and further study are recommended.